

Nem értek hozzá. Ahogy a villanyt is úgy kapcsolom fel, hogy fogalmam sincs az elektronikáról. Tanácsot kérek tőle bizonyos dolgokban, és jó tanácsokat ad. Enyhe émelegés fog el a műalkotásait figyelve. Ámulattal nézem, hogy ami korábban lehetetlen volt, a négy végtagjukra bénult gerincvelőszerűltek újra járni kezdenek egy agy-gerinc interfész segítségével. Bízom benne, hogy hamarosan megtalálja a rák ellenszerét. A programozó férjem egy AI-biztonsági tanfolyam elvégzése alatt komplett disztópiákat álmodott, közben a mesterséges intelligenciával beszél meg karrierterveit. Kedves költőtársam a saját verseit zenésítetteti meg velem. Egyre kevésbé lesz megkerülhető. És talán jobban bánik majd velünk, mint mi az orangutánokkal.

Parászka Boróka

Bukás, Erdély a neved

100

Fojtott csend – ez honol Erdély-szerte, pedig izzik a román és a magyar belpolitikai élet egyaránt. Romániában szeptemberben dróntámadás történt, nem az első. Mióta Oroszország megtámadta Ukrajnát, rendszeresen hatoltak be orosz drónok a román légtérbe, főleg a Fekete-tenger övezetében, valamint a moldovai–román határon. Mindeddig veszélyes véletlenülként kezelték ezeket. Az idei behatolás azonban a lengyelországi után történt, minden jel arra mutatott, szándékos megfélemlítés vagy erődemonstráció zajlik. A román kormány a román demokrácia diszkrét bájával reagált, felszálltak a védelmet biztosító repülőgépek, de nem csináltak semmit. Utólag összehívták a védelmi bizottságot, a védelmi bizottságot ellenőrző bizottságot, és ki tudja még hány egyeztető és ellenőrző fórumot. Megállapították, hogy „nincs módszertan” hasonló esetekre, nem tudják, ki mikor mit rendelhet el, ki a felelős. Viszont mindenki egyetértett abban, hogy a költségvetési hiány, a megszorító intézkedések ellenére többet kell költeni hadieszközökre és védelemre. Amit majd nem fognak tudni használni az illetékességi dilemmák és a kontrollbizottságok sűrű erdejében. Ha nem lenne háborús vészhelyzet (ezt tényleg leírtam, tényleg az van? – az!), az egész, saját cipőfűzőjében botladozó román demokrácia annyira kedves, annyira szórakoztató lenne. Viszont háborús vészhelyzet van, és a hangulat nagyon feszült. Még úgy is, hogy a nagy önmagukon nevetők és neveltetők földjén járunk. A dróntámadással egy időben jártam Dél- és Kelet-Európában. Nem lehet úgy kimenni az utcára, hogy az emberek ne „az oroszokról” vitakoznának, és ne rettegnének a nyakunkon lihegő háborútól. Pont húsz éve járom ezt a térséget, ilyen masszív félelemmel, ilyen éles, hangos vitákkal még nem találkoztam erre.

Dél-Romániából visszatérni Erdélybe külön kaland. Nem sokkal a dróntámadás után behívót kapott újságíró kollégám. Még ahhoz a generációhoz tartozik, amelyik sorkatonaként szolgált. Most tartalékosként ellenőrizték, mennyire elérhető, mennyire használható katonailag. Bár voltak

kósza hírek arról, hogy behívják a tartalékosokat, mindenkit meglepett Marosvásárhelyen a behívó. Erdélyben szerették úgy tudni az emberek, a háború messze van. Még akkor is úgy gondolták, amikor a városban tömegesen jelentek meg az ideköltöző (-menekülő) ukránok, moldovaiak. És még akkor is úgy gondolták, amikor a katonai teherautók hosszú oszlopokban átvonultak a térségen, felpörögtek a gyakorlótereken a kiképzések. Lótér mellett lakom, minden héten volt olyan nap, amikor órákon át szóltak a fegyverek ezen az ősön-nyáron.

A román közmédia munkatársaként voltam ilyen kiképzésen – évek óta bevonják az újságírókat, felkészítik a harctéri tudósításra. Még a faszorban sem volt az Ukrajna ellen indított háború, már tartottak a képzések. Románia még Afganisztánban, a NATO kötelékében teljesített szolgálatot, amikor már ott ugráltunk ejtőernyősként a gyakorlótéren. Akkor az volt az érzésem, azért van szükség ránk, hogy könnyen lehessen dokumentálni, milyen fontos, milyen hasznos munkát végez a román haderő (több kolléga járt is Afganisztánban).

Most már nem gondolkodom azon, hogy mi szükség volt erre a gondos előkészítésre. Nem gondolkodom semmin. Átfutott az agyamon, hogy mikor kerülhet rám a sor, mikor jelzi a közmédia, hogy számítanak a munkámra valahol ott, ahol harcok vannak (mennyi eufemizmust halmoztam fel, úristen). Tíz éve még, amikor a Közel-Keleten zajlottak a konfliktusok, és azt kellett mérlegelni, a török puccs idején például, közel megyek-e az eseményekhez, az volt az illúzióm, hogy valami fontosat, egyedit lehet megmutatni. Mert van hatása az eseményekre a sajtó jelenlétének. Mára megbizonyosodtam arról, hogy nincs. Ebből az egész káoszból, amiben élünk, nem lehet megérteni, megmutatni, megmagyarázni semmit. Az egyetlen küldetés, cél, ami követhető, hogy az ember megőrizzen valamit a humanizmusából, a tiszta fejből – újabb, meddő eufemizmusok.

Egészen az államelnök-választásig jól érzékelhetően különutas volt Erdély. Hatott a magyarországi propaganda és a történelmi beidegződések, hogy „az oroszok a barátaink”, hogy „az oroszoktól kaptuk az autonómiát”. Putyin „csak a kisebbségeket védi Ukrajnában is”. Ismétlem most azokat a blódségeket, amelyek az Ukrajna elleni háború kapcsán hangzottak el errefelé gyakran. Az államelnök-választás és a vasgárdista román szélsőjobb előretörése tömegeket rendített meg és ébresztett rá arra, hogy itt azért mégiscsak elsősorban a mi bőrünkre megy a játék. Az első áldozatok, ha lesznek áldozatok (ne legyenek!), „mi”, erdélyi magyarok leszünk. Azóta beállt a fojtott csend, a zavar. Még mindig ugyanúgy ömlik a magyar propagandán keresztül az orosz propaganda, még mindig, újra és újra megpróbálja a magyar kormányzat védelmébe venni, polírozni, eladhatóvá tenni a román szélsőjobbot. De már nincs fogadóképes kereslet rá. Igaz, érdemi válasz sincs. Zavart elfordulás van, befelé fordulás és értetlenség. Tényleg Budapesten keresztül megy a játék a mi kárunkra? Tényleg ez van? Mit lehet erre mondani? Hova lehet ezt tenni? Semmit, sehova. Senki nem volt felkészülve arra, hogy idáig jutnak a folyamatok, hogy ennyire romlik a helyzet. Nincs ki ellen tiltakozni, nincs kitől védelmet kérni. Tulajdonképpen a saját magunk ácsolta csapdában vergődünk a saját magunkra hívott ellenségektől, veszélyektől tartva.

Újságíró kollégám három napon át várta az érte küldött katonai autót, három napon át nem hitte, hogy tényleg el fognak jönni érte. És egyszer csak ott állt a jármű a kapu előtt. Menni kellett. A béke másodpercek alatt foszlik szét. Nincs haladék, nincs rájátszás, nincs második esély.

Az RMDSZ vezetése ebben az általános erdélyi csendben „előhallgat”. Idén februárban, Orbán éwertékelőjén még ott nyüzsgött minden másodharmadvonalbeli erdélyi magyar politikus a közönség soraiban. Tusnádon is, nagy hiányzókkal, de azért képviseltette magát a szervezet. Őszre, Kötcsére már elhallgatott, eltűnt mindenki. Nincsenek lojalitás üzenetek, nincsenek állásfoglalások, nincs semmi, csend van. Hallgatás. Nem magunk választotta, beszédes, üzenetértékű csend. Hanem tehetetlen elnémulás. Stratégia, taktika nélkül.

Mire Magyarországon fokozatot vált a belpolitikai válság, és mindent eláraszt a gyermekvédelmi rendszer ürügyén kirobbant konfliktus, nincs, aki megszólaljon. Tókécs László egyhetes késéssel jön rá, hogy a Semjén Zsolt körül habzó viták, akár akarjuk, akár nem, Erdélyig érnek. Egy héttel azután, hogy a kormánypropaganda minden Semjén Zsoltra vonatkozó kritikát, sejtetést „államellenes szervezkedésként” ver vissza, Tókécs bejelenti: „nemzetellenes támadás” folyik ellenünk is, erdélyi magyarok ellen. És valóban: Semjén közvetlen munkatársai, szoros kapcsolatai Erdélyben vannak, erdélyiek. Semjén lovagolt be még a NER hajnalán Horthy-jelmezben Kézdivásárhelyre. Semjén tárgyalt az erdélyi egyházaknak nyújtott támogatásokról. Semjén segítségével menekült Magyarországra az egyházi vagyonok visszaszolgáltatása miatt perbe fogott egykori államtitkár, Markó Attila. Semjén volt személyes kapcsolatban a zabolai kastélyfelújítás lobbistáival és a Zaboláról Magyarországra települő Kónya Endrével is. Azzal a Kónya Endrével, aki miatt kirobbant a kegyelmi botrány, és lemondott a köztársasági elnök, az igazságügyi miniszter. Ezek a részletek szerteágazóak, nincs egy nagy történet mögöttük, de számos olyan ügy van, ami súlyos felelősségeket vet fel, amire választ kell adni. S ami miatt Tókécsnek igaza van: a Semjén-ügy, a jelenlegi magyar belpolitikai válság erdélyi ügy. Erdélyi érintettjei, szereplői, statisztái vannak. Mindent lehet, csak hallgatni nem. Legfőképpen felelősséget háritani nem lehetne, nemzetellenes támadást emlegetni, ha valaki transzparenciát, elszámoltatást követel. Egyelőre sem a megszólalásra, sem az elszámolásra nincs felkészülve senki. Ha a románok „módszertant” dolgoznak ki a honvédelmi védekezéshez, és bizottságok bizottságait alapítják válsághelyzetben, akkor az erdélyi magyarok „eltűnésre” játszanak. Megszűnt a Fidesszel való lojalitással kérkedés, a hangos hűségeskük, a demonstratív rezsimmtámogatás kora. Az első sorban tapsolók, az eddig lelkesedők igyekeznek kilépni, lemaradni a tablóképekről. Elsomfordálni a hátsó ajtón. Dicső, erős erdélyi magyar autonómia.

Augusztusban a Tisza Párt aktivistái és Magyar Péter járták a vidéket. Aho-va léptek, mindenütt volt még valaki, aki vitatkozni, ellentmondani vagy provokálni akart. Kirendelt emberei támadtak a magyar ellenzékre a magyar kormánypropaganda megbízásából. Mára eltűntek ezek az elszánt és jól irányított emberek. Nyilvános, pláne a magyar rezsimmal lojális rendezvény is alig van Erdélyben, ha szerveznek is ilyent, gyér a közönség. Több az ellenzékkel össze-

kacsintó. Egyre több a „most már nekünk is elegünk van” üzenet. Néhányan, diszkrétén, de határozottan fülembe súgják: csak így tovább, mondja meg nekik, írja meg, hogy az erdélyi magyarok torkán sem lehet bármit lenyomni.

Egyébként, nyíltan, egyértelműen alig szólal meg valaki. Kivár mindenki ebben az őszi, még bármi lehet hangulatban.

Talán nem jönnek a drónok, talán a magyarok is lemeccselik egymás közt anélkül, hogy a mi erdélyi körünkre néznének. Talán mégsem jön újabb katonai autó. Talán tél lesz egyszer, majd megint tavasz. Talán túlesünk ezen is.

Bele kell bukni mindenbe. Módszeresen. Meg kell inni a levét annak, hogy éveken át tűrte az erdélyi érdekképviselőt az orosz propaganda hangulatkeltését. El kell számolni az Erdélyen átfolyó korrupcióval, az itt átmosott magyar közpénzzel. Az önkényuralomnak való bokázással. És ha ez mind megtörténik, ha marad még valami morzsányi önbecsülésünk, akkor lesz valami újrakezdés. Tavasz, vagy mi.

Addig pedig leltározzuk a saját kudarcainkat, hanyagságunkat, bűneinket. Ma ennek a neve az erdélyiség. Krónikása lenni ennek a bukásnak nem dicső és el nem totható feladat. Iszom a levét egymillió erdélyi magyar honfitársammal együtt. Mi mást tehetnénk.

páratlan oldal

www.es.hu

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

**Kattintson
a www.es.hu-ra!
SMS-sel is
előfizethet!**

PUBLICISZTIKA,
FEUILLETON,
PRÓZA, INTERJÚ,
VERS, VISSZHANG,
KÖNYVKRITIKA,
MŰBÍRÁLAT,
GALÉRIA